

DIŞ SİYASET

MADDE - 179: “Siyaset; ümmetin işlerini içte ve dışta idare etmek demektir. Bu; hem devlet ve hem de ümmet tarafından icra edilir. Devlet; bir idare işini, direkt olarak icra eder. Ümmet ise; idare ile ilgili olarak devletin muhasebe ve denetimini yapar.”

Bu madde; **siyaseti** tariftten ibarettir. Bu tarif geneldir ve bütün insanlara şamildir. Zira bu; siyaseti tatbikatın olduğu gibi nitelendirmektedir. Tıpkı; **akıl**, **doğruluk** ve **sultan** gibi insanların hiç ihtilaf etmedikleri, tek anlamıyla mevcut olan bir takım manaları tarif etme gibi, **siyaset** kelimesi de herkes tarafından bilinen, fakat; hükümleri hakkında ihtilaf bulunan bir kelimedir. Bundan başka; **siyaset** kelimesini lügat anlamıyla ele alırsak görülür ki, bu kelime "işleri idare etmek" anlamını taşır. El-Kamus El-Muhitte; “Tebaayı siyaset etti” tabiri, “halka emr ve nehyetti” anlamında kullanılmıştır. O halde, bu kelimenin taşıdığı mana; **halkın işlerini emr ve nehiylerle idare etmektir**. Yöneticinin işleriyle ilgili olarak varid olan hadisler, yönetim ve denetleme ile ilgili varid olan hadisler vardır. Ayrıca; Müslümanların maslahat ve menfaatlerini gözetme konusundaki hadislerin tümünden, bu kelimenin tarifi istinbat edilmiştir. Bu hususta varid olan hadislerden birkaç tanesi şöyledir;

“Allah bir kula idare imkânı verir de o, idare ettiklerine nasihat ile yanaşmazsa cennet kokusunun hiçbir zaman bulamaz.”¹

“مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَيَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ “Müslümanlara zulüm ve hile yaparak ölen ve Müslümanların işlerini idare eden hiçbir vali (yönetici) yoktur ki, Allah ona, cenneti haram kılmamış olsun.”²

سَتَكُونُ أُمَرَاءُ فَتَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ فَمَنْ عَرَفَ بَرِّئَ وَمَنْ أَنْكَرَ سَلِمَ وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ قَالُوا أَفَلَا نُفَاتِلُهُمْ قَالَ لَا مَا صَلَّوْا “İleride birçok idareciler olacaktır. Bir kısmının işlerini iyi göreceksiniz, bir kısmının ise kötü göreceksiniz. Onların kötülüklerinin tanıyanlar beri olurlar. Onların kötülüklerini inkar

¹ Buhari, K. Ahkam, 6617

² Buhari, K. Ahkam, 6617

edenler kurtulur. Fakat kim onlara tabi olursa..” Oradakiler, “Ya Rasulullah, onlara savaşalım mı?” dediler. Peygamber (ﷺ) **“Onlar namaz kıldıkları müddetçe hayır”** dedi.”¹

Yine bir hadisinde Rasul (ﷺ) şöyle buyurdu:

“En önemsedığı husus, Allah’tan başkası olduğu halde sabahlayan kimsenin Allah’tan isteyeceği bir şey yoktur. Müslümanların halleriyle ilgilenmez olan kimse, onlardan değildir.”

Cerir b. Abdullah rivayet ettiğine göre şöyle demiştir: “Ben Rasul (ﷺ)’a gelerek, ya Rasulullah, ben İslâm üzerine sana biat ediyorum, dedim, O, bana her Müslümana öğütte bulunma mı da şart koştu.”

İşte; yönetimi üstlenirken yöneticiyi ilgilendiren ve yöneticiyi muhasebe ve denetlemede ümmeti alakadar eden; Müslümanların birbirlerine karşı yerine getirmeleri gereken görev ve nasihatlarına işaret eden, bu hadislerden **siyaset** kelimesinin tarifini çıkarmak mümkündür. Yani; **siyaset** tanımı, yukarıda zikredilen hadislerden istinbat edilerek yapılmıştır. Bu tanım; ümmetin işlerini idare etmektir ve bu tanım, şer’î delillerden istinbat edilen şer’î bir delildir.

MADDE - 180: “Bir kimsenin ya da bir parti, kitle veya bir cemaatin, mutlak olarak, yabancı devletlerden herhangi birisiyle ilişki kurması caiz değildir. Devletler ile ilişki ancak, başlıbaşına İslâm Devleti ile sınırlıdır. Zira; ümmetin işlerini idare, yalnız devletin hakkıdır; ümmet ve kitlelere düşen görev İslâm Devleti’ni dış ilişki hususlarında muhasebe ve kontrol etmektir.”

Bu maddenin delili; Peygamber (ﷺ)’in şu sözüdür:

“İmama da bir çobandır ve tebaasından mesuldür.”²

Şeriat, ameli olarak halkın işlerinin doğrudan idaresini, bağlayıcı bir şekilde yöneticiye vermiştir. Hiçbir kimsenin yöneticinin işlerini yapmaya kalkması helal olmaz. Şer’î bir yetki olmadıkça hiçbir Müslümanın yöneticinin (İmamın) işini yapmaya kalkması helal değildir. Bu yetkili; Halife ise biat edilir, Halife değilse

¹ Müslim, K. İmarat, 3445

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin, 5753

Halife'nin vereceği yetki veya Halife'nin kendi yardımcılara ve Valilerine vereceği yetki olabilir. Fakat, ne bir biat en de Halife tarafından görevlendirilmeyen bir kimsenin içte ve dışta olmak üzere ümmetin işlerini idare etmeye kalkışması helal değildir.

Burada, hem delil yönünden hem de bu delilin gösterdiği tatbikat açısından, bu hükmün iyice açıklanması lazımdır. **Delile gelince;** bilindiği gibi, Şeriat idare etme yetkisini ve halkın işlerini idare etmeği de yalnız yöneticiye vermiştir. Peygamber (ﷺ), şöyle demiştir:

مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ خَرَجَ مِنَ السُّلْطَانِ شَيْئًا فَمَاتَ عَلَيْهِ إِلَّا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً **“Kim kendi emirinde hoşlanmadığı şeyi görürse sabretsin, çünkü; emirin idaresinde bir karış kadar çıkarak ölen kimse cahiliye ölümü ile ölmüş olur.”**¹

Bununla yöneticiye karşı isyan sulta ve yetkiden çıkma anlamına gelmiş olur ki, bu da ancak, sultan ve yetkiye malik olan kimsedir. Peygamber (ﷺ) şöyle demiştir:

كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ **“İsrail oğullarını nebiler idare ediyordu. Ölen her nebinin yerine, bir başka nebi geliyordu. Fakat, benden sonra hiç nebi yoktur. İleride birçok halifeler olacaktır.”**²

Bu hadisin manası şudur; ey Müslümanlar sizleri de halifeler idare edeceklerdir. Böylece Müslümanlara kimlerin idare edeceklerini tayin etmiş oldu. Bu hadiste, belirtilen mananın mefhumu; Emir'den başkasının sultan ve yetki sahibi olmayacağıdır. Halifelerden başkasının idare edemeyecekleri husus anlaşılmış bulunmaktadır. Bu, aynı zamanda, idare işinin, ancak yöneticiye ait bir görev olduğu hususunu da işaret etmiş bulunuyor. Yine bilindiği gibi, Rasul (ﷺ)'in fiil ve ameli, ancak bir devlet reisi olarak halkın işlerini yürütebileceğini, bu işlerle ancak devlet başkanının uğraşabileceğine delalet eder. Bilindiği gibi, yetkiyi veya halkın işlerinin idaresini bizzat kendileri yürütüyordu. Savaşa çıktığı zaman Medine'de kendi yerine idari işleri yürütecek bir kimse görevlendiriyordu; Vali, kadı, zekat mallarını toplayacak kimseleri su dağıtımını yapacak, meyvelerin miktarlarını belirleyecek ve benzeri işleri icra edecek kimseleri tayin ederdi. İşte, bunları hepsi, yetkinin ve insanları idare

¹ Müslim, K. İmarat, 3439

² Buhari, K. Ehadis, 3196

etmenin tek yetkisinin yöneticiye ait olduğuna delildir. Yani, bu nevi işler; Halife veya onun tayin ettiği kimseler tarafından yerine getirilir. Sultan tabiri; insanların işlerini idare etmektir ki, bu idare; insanları bağlayıcıdır. Peygamber (ﷺ)'in; **"Onları nebiler idare ediyordu"** anlamını taşıyan cümledeki kelimenin kökü olan **siyaset**; halkın işlerini bağlayıcılığı ve zorlayıcılığı olan bir idare ile idare etmektir. Yani yöneticinin mesuliyetini yerine getirmeğe kalkışmak görevi ancak yöneticiye aittir, bir başkasının bu mesuliyeti yüklenmeğe kalkması, kesinlikle caiz değildir. Çünkü Şeriat, **Sultayı**; yani **yetkiyi** (insanları idare etme görevini) ancak Halifeye ve Halifenin tayin ettiklerine vermiştir. Yönetim ve sulta ile ilgili işlerle, halkı idare etme işlerini; imam ve imamın tayin ettiği kimselerden başka, hiç bir fert üstlenemez. Böyle bir işe teşebbüs Şeriata muhalif olacağı için batıldır; her batıl tasarruf ise haram olur. Bundan dolayı Halife ve Halife'nin tayin ettiklerinden başkaları yönetim ve sulta ile alakalı işlerle halkı idareyle ilgili işlere teşebbüs etmeleri helal olmaz, Çünkü; bu vazifeler yöneticinin görevleridir. Bir başkasının bu görevi yapmaya kalkması caiz değildir.

Bu; delil ile ilgilidir. İşin **pratik ve tatbikatına gelince**: Bilindiği gibi; halkın bazı işlerinin bir cemaat/ topluluk tarafından yönetilmesi, demokrasi idaresinin kavramalarındandır. Demokrasi idaresi, bir çok kavramlardan meydana gelmiştir; bunların en üstte bulunanı bakanlıklardır. Yani hükümettir. Fakat, halkın işlerini idare ile uğraşan, hükümetten başka, birçok kimseler, bulunur. Bu konuda sendikalar ve dernekler misal olarak verilebilir. Mesela; Avukatlara ait dernek (Baro) ve sendikalar, onların avukatlıklarıyla ilgili işlerle uğraşır. Muayyen bazı işlerde, avukatlar üzerinde, kesin bir otoriteye sahiptirler. Bu teşkilat; onlara avukatlık yapabilmelerini sağlayan izni verir; gerektiğinde onları cezalandırır. Onlar için bir emeklilik sandığı kurar ve bundan başka, devletin yerine getirmesi gereken idare ve otoriteyi gerektiren işleri kendisi yapar. Sendika ve derneklerden çıkan emirler; bakanların emirleri gibi kesin ve geçerlidir. Doktor ve diğer meslek teşkilatlarının kurdukları dernek (odalar) ve sendikalar da böyledir. Bu; içerideki idareye göre delilin ifade ettiği tatbikattır.

Dış idare açısından meseleye bakacak olursak; demokrasi ile idare edilen bazı devletler, muhalif bir partiye, başka devletlerle ilişkilere girme hak ve salahiyetini verdiği gibi kendisiyle devlet arasındaki ilişkilere taalluk eden bir takım işler konusunda, birçok

ittifaklara girmeyi muhalif bir partiye verebilir. Bunun neticesi, bu parti; iktidara gelme imkanını elde eder.

Bunlar, bazı müesseselerin uygulamalarıyla ilgili örneklerdir. Bu dernek ve sendikalar, ülke içinde insanın bazı işlerini idare etmeğe kalkışırlar. Bazı siyasi partiler de, ülke idaresini ilgilendiren işlere teşebbüs ederler. Bu nevi işler, İslâm'da caiz olmaz. Çünkü; otorite ve insanları idare yetkisi ancak Halifeye veya emire yahut Halife ve emirin tayin ve görevlendirdiği kimselere aittir. Bir tek meselede dahi, bir kimsenin, bu yetkiyi kullanmaya kalkışması Şeriat'a muhalif olduğu için helal değildir.

Yine, idari işlere doğrudan bakmak; halkın üzerinde olan bir velayet görevidir. Velayet: İki taraf arasında yapılması ve tamamlanması lazım olan bir akiddir. Bu da; ümmet ile Halife arasında yahut ümmet ile ümmetin emir olarak kabul ettiği kimse arasında veya halife ile halifenin tayin ettiği kimse arasında yahut emir ile emirin görevlendirdiği kimse ile ümmet arasında gerçekleşir. Herhangi bir akid olmadan halkın işlerini idareye kalkışmak batıldır, geçersizdir. O kişinin yaptığı her tasarruf hilafsız haramdır. İdari işlere teşebbüsü de batıldır. Bundan dolayı, ümmet içerisinde bulunan bir kişi veya bir siyasi partinin yabancı herhangi bir devletle birtakım ilişkiler içine girmesi kesinlikle haramdır. İşte bu maddenin delili, budur.

MADDE – 181: “Gaye; hiçbir zaman vasıtayı meşru kılmaz. Çünkü metod, fikrin cinsindendir. Her hangi bir vacibe/farza ve mübaha haram ile gidilmez. Siyasi vesile ve vasıtaların siyasetin metoduna ters düşmesi caiz değildir.”

Şüphesiz Allahu Teâla, insanların karşılaşacağı birtakım problemlere çare olmak üzere; alış-veriş, kira ve şirket gibi birçok hükümler koymuştur. Yine, insanları aralarında çıkan birçok sorunlara çare için başka hükümler de koymuştur. Mesela; alış-verişte aldatanın tazir cezası ile cezalandırılması, hırsızlık yapan kimsenin hadd olarak elinin kesilmesi gibi cezalar; insanların kendi aralarında vaki anlaşmazlık ve muamelelere verilen cezalardır. Yine; İslâm Devleti, kafir devletler arasında meydana gelecek olan sorunlara çare olmak üzere, birçok hükümler koymuştur. Mesela; anlaşmalı, eman verilen

ve dâr-ül harb ile ilgili hükümler, ayrıca dikkat çekecek şekilde İslâm'ı insanlara tebliğ gibi hükümler koymuştur. Eman dileyen kimse can ve malının, herhangi bir Müslümanın can ve malının korunduğu gibi korunması ile hükümler, dikkatleri üzerine çekecek bir açıklıkla İslâm'a davet edilmeden kafirlerle savaşmanın haram olduğuna ait hükümler vazedilmiştir. İslâm'da metod şer'î hükümlerdir. Bunun için zafere aldatma ile ulaşılmaz. Bunun gibi, ahid bozarak fethe varılmaz. Gayenin; Şeriat'ın istediği şekilde olması nasıl vacibse, bu gayeye götüren vasıtaların da Şeriat'ın cevaz verdiği şeyler olması da vacibtir. Zira hem gaye, hem de bu gayeye varmak için kullanılan vasıtaların her biri, kullara ait fiillerdendir. Bu fiili mübah veya haram kılan şey; o fiilden çıkan neticeler ile hedeflenen gaye olmayıp; şer'î delildir. Vasıta ve gayenin meşru olup olmadığı şer'î delil ile tespit edilir. Nitekim Allah (ﷻ) şöyle buyurmuştur:

“Onların arasında Allah'ın indirdiği ile hükmet.”¹ وَأَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

Yani; onları arasında fiilleri neticesine göre hükmet veya bu fiilleri vardığı hedeflere göre hükmet denilmemiştir. Vasıtanın hükmü; gaye ve hedefin taşıdığı hüküm gibidir. Bu da; şer'î deli ile sabit olur. Yani gaye ve hedefin mübah veya haram olduğunu ifade eden şer'î delil; aynı zamanda vasıta için de geçerlidir. Yani gaye, vasıtayı hiçbir zaman meşru kılmaz. Yani şer'î delil, gayenin haram olduğunu ifade ediyorsa bu; kendisine varan vasıtayı meşrulaştırmaz. Bunun için, neticesi ve gayesi mübah, vacib veya mendubdur diye hiçbir zaman gaye ve vasıtalar mübah kılınmaz. Başka bir tabirle; neticesinde bir menfaat veya bir hayır ve yardım vardır diyerek haram gayelerin hiçbirini mübah kılınamazlar. Şari; gayeyi mübah kılmış ise mübahtır, haram kılmış ise haramdır. Yani; şer'î hükümlere göre hareket etmek vacib olur.

Zira; Müslümanın her işi, şeriat ölçüsüne göre ve şer'î hükme uygun olmalıdır. Şer'î hükmün tarifi yapılırken deniyor ki, şer'î hüküm; **Kulların fiillerini ilgilendiren Şari'in hitabıdır**. Buna göre, Müslümana ait işlerin hepsinin de şer'î hükme uygun olması vacib olmalıdır. Bundan dolayı, Müslümanlar; “*Gaye vasıtayı meşru kılar*” söz ve iddiasını, hiçbir zaman, kabul edemezler. Gerçekten, İslâmi delillerden çıkartılan hükme göre, gayeye götüren vasıtalar; gayenin

¹ Maide: 49

hükmünü taşırlar. Mesela; **"Harama götüren vasıta ve vesile de haramdır"**, yine **"Mübah olan bir şeyin fertlerinden herhangi bir tanesi, bir zarara sebep olursa, o şey, serbest ve mübah olarak bırakılmak şartıyla, zarara götüren o fert yasaklanır"**, yine **"Vacibin ancak kendisiyle tamamlandığı şey de vacibtir"** kaideleri şer'î delillerden çıkartılmıştır. Fakat; eğer bu vasıta olan şey mübah veya farz ise, durum böyle olur. Şayet vesile ve vasıta olan şey haram ise, o takdirde; mübah veya farz olan gaye, vesile ve vasıtayı, hiçbir zaman helal kılmaz; haram olarak devam eder. Buradan şu kaideyi de çıkarmak mümkündür: **Gaye hiçbir zaman vasıtayı meşru kılmaz.** Yani, mübah veya vacib olan gaye, hiçbir zaman haram olan vasıtayı, mübah kılmaz.

İşte bu madde, buna göre konuldu. Bu da onun, delilidir.

MADDE - 182: **"Dış siyaset konusunda birtakım siyasi manevralar zaruridir; bazı işleri ilan ederek yapmak veya hedefleri gizlemekte fayda vardır."**

Bu medde; İmamın rey ve içtihadına bırakılmış serbest ve mübah olan hususlar içerisinde mütalaa edilir. Siyasi manevralar; devletin dış görünüşüyle yaptıkları işlerin dışında, gerçekleştirmek istediği birtakım hedeflerin tahakkuku için başvurduğu taktikleridir; Peygamber (ﷺ) bu manevraları bizzat yaşamıştır; hicretin birinci senesinin sonunda ve ikinci senesinin başında hazırlayarak gönderdiği seriyeler, bu nevi manevraların örneğini teşkil ederler. Bu seriyeler, dış görünüşüne göre, Peygamber (ﷺ)'in Kureyş Kabilesiyle, bir savaşa girmek istediği görünümünü sergilerken, hakikatte, Peygamber (ﷺ)'in Kureyş'i korkutmak ve kaçırmak niyetinde olmasıdır. Peygamber (ﷺ) gerektiği zaman, kendisiyle, Kureyş Kabilesi arasında, bir tampon görevini yapacak diğer Arap kabilelerinden de istifade etmiştir.

Bu hususa delalet eden delil; Bilindiği gibi, seriye denen keşif birlikleri, sayı itibarıyla az askerden teşekkül etmiş birliklerdir. Sayıları 60- 200 veya 300 civarında olurdu. Bu sayı, aslında, Kureyş ile savaşılabilecek bir sayı olmadığı gibi, Kureyş ile savaşmak niyetinde de değildi. Bundan maksat, bazı Arap kabileleriyle birtakım anlaşmalar akdetmektir. Mesela; Beni Damure ile dostluk, Beni

Mudlec ile savaşma akdini taahhüt altına almaktı. Yine bu tür manevralardan biri de; Rasul (ﷺ)'in Hicretin altıncı senesinde kendisiyle, Kâbe'yi kontrolü altında bulunduran Kureyş Kabilesi arasında harb hali olduğu halde, Hacca gitmeyi kastetmesi ve bu gayesini ilan etmesini misal olarak verebiliriz. Bu harekette gaye; Kureyş'i yumuşatarak Hayber'i vurmak idi. Çünkü Kureyş ile Hayberlilerin birlikte bir savaş hazırlığı içerisinde oldukları ve bu konuda bir anlaşmaya varma arifesinde bulundukları haberi Peygamber (ﷺ)'e ulaşmıştı. Bu manevra ve taktik neticesinde Kureyş'i bir mütareke bile belli bir noktaya getirirse, hacc yapmadan geri dönmeye razı olacaktı Nitekim Hudeybiye dönüşü iki hafta sonra Hayber üzerine yürüdü ve orayı teslim aldı.

İşte bunların hepsi, siyasi manevra ve taktiklerdir. Bu nevi manevralardaki kuvvet; dış görünüşü ile birtakım işleri icra eder görünmektedir; aslında ise buradaki gayeler gizlidir. Demek ki, taktiğin kazandıracağı fayda, hedefleri gizlemektir.

MADDE - 183: “Devletlerin işlediği cinayetlerin meydana çıkarılması ve; bozuk siyasetlerinin tehlikesini beyan etme; çirkin ve kirli tertiplerinin içyüzünü ifşa etme; saptırıcı ve yalancı şahsiyetleri düşürmek hususunda cesaret göstermek siyasi üslup ve metotların en önemlilerindendir.”

Üslup ve metotla ilgili bu maddenin konusu da yine Halifenin rey ve içtihadına bırakılmış mübah sahasına girer. Rasul (ﷺ) Ahzab günü verdikleri ahdi bozan Beni Kureyza'nın cinayetini ortaya çıkarmıştı. Abdullah b. Çahş'ın iki kişiyi esir etmesinden ve bir başka kişinin de haram ayda öldürülmesinden dolayı, bunu bahane ederek; *"Muhammed ve arkadaşları haram ayı helal kılarak kan döktüler, halkın malını yağma edip erkekleri esir aldılar"* diyerek Peygamber'e hücum ettikleri sırada Cenabı Hak, bunların bu çirkin siyasetlerini, Müslümanların dinlerinde yapmak istedikleri fitneleri ortaya çıkardı. Beni Kureyza Yahudilerinin Peygamber (ﷺ)'e karşı düzenledikleri komploları; onu öldürmek için dibinde durdukları duvarı üzerine yıkmak istemelerini açığa vuran ayetleri indiren Allah, onların bütün bu desise ve komplolarını meydana çıkardı. Böylece, bu komploların bir cezası olarak, Beni Kureyza Yahudilerini yerlerinden sürdü.

Kur'an'ın Ebu Leheb'e, ismini anarak hücum etmesi ve daha başka birtakım kimselerin sıfatlarını belirterek hücumda bulunması, İslâm'a ve devletine zararlı ve sapık şahsiyetlerin pasifize edilmesi ve toplum nazarında küçültülmesi olarak değerlendirilir.

İşte bu madde, İslâm Devleti'nin yerine getirmesi gerekli olan üslubu belirlemektedir. Peygamber (ﷺ) de bu maddenin muhtevasına göre hareket etmiştir.

MADDE - 184: “Fert, ümmet ve devletlere ait işleri görüp gözetilmesinde İslâmi fikirlerin yücelik ve üstünlüğünü izhar etmek; siyasi yol ve metotlarının en büyüğü olarak itibar edilir.”

Bu madde, devletin yerine getirmesi vacib olan hususlara işaret ediyor. Bu maddenin ifade ettiği hususlar; mübah değil farzdır; Şöyle ki; Devlet, İslâm davetini, açık seçik, herkesin dikkatini çekecek bir şekilde yapmak mecburiyetindedir. Nitekim Allahu Teâla şöyle demiştir:

وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ “Rasul'e düşen görev apaçık bir tebliğden başka bir şey değildir.”¹

Ayette geçen "mübin" kelimesi açıklayıcı bir sıfattır, onun için; tebliği kayıtlamış olur. Bütün dikkatleri çekecek şekilde, bir tebliğ ise; ancak İslâmi fikirlerin azametini izhar ve açıklamak ile mümkündür. İslâmi fikirlerin azmetini belirtme ve izharı; İslâm Devleti'nin, kendi ülkesindeki zımmi, eman isteyen ve anlaşmalı olan insanlara karşı iyi muamele ile, Şariat hükümlerinin tam olarak tatbikatı ve İslâm ümmetinin tam bir bağlılık içerisinde yöneticileri muhasebe ve denetimiyle mümkün olabilir. Çünkü İslâm devletinde yönetici Allah'ın şeriatının uygulayıcısıdır, bir despot değildir. Ümmete yöneticileri muhasebe etmek ve denetlemek vacib olduğu gibi, zulüm etse bile yöneticiye itaat etmesi vaciptir. Yöneticiye Allah'a isyanda itaat etmesi ise haramdır. Bu hususta; ayaklanmanın her çeşidinden yararlanılması gereklidir. Evet, yöneticide açık ve seçik olarak küfür nevinde şeyler görülürse, ona karşı ümmetin ayaklanması vacib olur. Bu konuda yönetici ve yönetilen eşittir. Hukuk konusunda Kadı karşısında yönetici ile herhangi bir fert eşittir. İslâm Devleti'nden,

¹ Nur: 54

Şeriat'a aykırı olarak hüküm veren bir yöneticiyi mezalim kadısına herhangi bir kimse şikayet edebilir.

Böylesi bir uygulama ile İslâm'a davet ve tebliği; herkesin işitebileceği ve görebileceği seviyeye çıkar. İslâmi fikirleri açık olarak tebliği; siyasi üslub değil siyasi asıllardan biridir.

Şer'î hükme göre, kendilerine davet tebliğ edilmeden, kafirlerle fiili bir savaşa girmek, hiçbir zaman caiz değildir. Firve b. Misyek'den rivayet edildiğine göre: *"Ya Rasulullah! Ben kendi kaviminden rastladıklarımla savaşılabılır mıyım?"* dedi. Peygamber (ﷺ): Evet, dedi. Ben geri dönüp gideceğim sırada Peygamber beni çağırdı ve bana şöyle dedi: ***"Onları İslâm'a davet etmeden önce onlarla savaşıma."***

Bu hadis, kafirlerle savaşa girmeden önce, açık bir şekilde, onları İslâm'ı tebliğ etmenin vacib olduğuna delildir. Bundan dolayı, İslâmi fikirlerin azamet ve üstünlüğünü izhar etmek farzdır. Çünkü ancak bununla tebliğ hasıl olur. Bu husus; hükümlerden olup üslup ve vesilelerden değildir.

MADDE - 185: ***"Ümmetin siyasi meselesi; İslâm Devleti şahsiyetinin gücünde, İslâm ve hükümlerinin tam ve güzel tatbiki ve İslâm davetinin bütün dünyaya ulaştırılmasında ifadesini bulan İslâm'dır."***

"Siyasi mesele" kelimesinin ifade ettiği mana; hem devlete hem de ümmete hitabeden, bu her ikisini ilgilendiren ve yerine getirilmesi kesin istenen işlerdir. Bu iş; bazen genel olabilir. İşte buna **siyasi mesele** denir. Bazen hususi olabilir ona da **siyasi mesele** denir. Bazen de, bundan bir cüz olabilir. Mesela; bütün İslâm ümmetini ilgilendiren ve yerine getirilmesi kesinlikle istenen işlerden birisi olarak, ümmetin karşısına çıkan şey; Hilafeti tekrar meydana getirmektir. İşte bu, **siyasi mesele** ve **siyasi kaziyedir**. Bundan başka olan meselelerden Filistin meselesi, Kafkas beldeleri meselesi v.b. bu mesele içerisindeki meselelerdir. Bunların da, her ne kadar İslâm ümmetini ilgilendiren ve gündemini teşkil eden, yerine getirilmesi gerekli işlerden olduğu kesin ise de, bunlar; **Hilâfeti iade etme** meselesinin, bir cüzünü teşkil etmektedir.

İslâm Devleti kurulunca, bu devletin **siyasi meselesi** ülkenin içinde İslâm'ı tatbik ve ülkenin dışında da İslâm Davetini o yerlere götürmektir. İslâm Devleti kurulup yerleşince, **siyasi meselesi**; adı geçen madde de zikredilen hususlardır. İslâm güzelce tatbik edilip devlet olarak şahsiyeti güçlendiği zaman, tek siyasi meselesi; İslâm davetini bütün dünyaya ulaştırmak olacaktır. Böylece, Allah (ﷻ) İslâm'ı bütün dinlere galip getirecektir.

Siyasi mesele dendiği zaman, Şeriat'ın yerine getirilmesini vacib kıldığı önemli ve esaslı, aynı zamanda hem ümmeti hem de devleti ilgilendiren şeyler akla gelir, Bu; her hangi bir delile muhtaç değildir. Çünkü, meydana gelen olaylara şer'î hükümleri tatbik cümlesinden olduğu için, delile lüzum yoktur. Bundan dolayı, meydana gelen olayların, değişikliği ile siyasi hükümde de, meselede de değişiklikler olabilir. Bir bakıyoruz ki; Mekke'de henüz davet dönemini yaşarken Rasul (ﷺ)'in siyasi meselesi, o dönemde, İslâm'ı izhar etmekten ibaretti. Bunun için, amcası Ebu Talib, ona; *"Ey yeğenim, Kavmin bana geldi ve bana şunları ve şunları söyledi bu durumda, bana gücümün yetmeyeceği zorlukları yükleme"* dedi. Amcasının bu sözleri karşısında onun sıkıntısını ve Kureyş'liler tarafından tehdit edildiğini hissetti. Bu durumda, kendisine ait kesin tavrını ve siyasi hükmünü ortaya koymak üzere amcasına şöyle dedi:

"Vallahi ey amca! Eğer, bu işi bırakmak için, sağ elime güneşi, sol elime ay'ı koysalar, Allah bu dini muzaffer kıluncaya kadar veya uğrunda ben, helak olmadıkça terk etmem."

İşte, Peygamberin bu söz ü, bulunduğu dönemin gereği olan İslâm'ın hakim kılınması hususu, Peygamberin o andaki siyasi tavır ve meselesine delalet eder.

Medine'de bulunduğu dönemde iken ve İslâm Devleti'ni kurmuş, İslâm'ı baş düşmanı olanlara birkaç çatışmaya girmiş bir devlet reisi sıfatıyla siyasi tavrının ve meselesinin yine İslâm'ı hakim kılmaktan ibaret olduğunu görüyoruz, Kureyş'in kendinden haber aldığını ve onunla savaşmak üzere hazırlıklara giriştiğini, bunun için aslan ve panterlerin derilerini giydiklerini, onu hiçbir zaman oraya sokmayacakları hususunda Allah'a söz verdiklerini, kendisine Beni Kab Kabilesinden bir adam haber verdiğinde, yine şu sözleriyle siyasi tavrını ortaya koymuştu:

“Kureyş'e يَا وَيْحَ قُرَيْشٍ لَقَدْ أَكَلْتَهُمُ الْحَرْبُ مَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ خَلَوْا بَيْنِي وَبَيْنَ سَائِرِ النَّاسِ **yazıklar olsun. Harb Kureyş'i zaten helak etmiştir. Bilmem onlara ne oluyor. Benimle diğer Arap kabilelerini baş başa bıraksalar.”**¹

Böyle dedikten sonra, kesin tavrını yine şu şekilde ortaya koydu:

فَمَاذَا تَطْنُ قُرَيْشٍ وَاللَّهِ إِنِّي لَا أَزَالُ أَجَاهِدُهُمْ عَلَى الَّذِي بَعَثَنِي اللَّهُ لَهُ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ لَهُ أَوْ تَنْفَرَدَ هَذِهِ السَّالْفَةُ **“Kureyş ne zannediyor? Vallahi Allah'ın benî görevlendirip gönderdiği dava uğrunda mücadeleleme devam edeceğim. Ta ki, Allah bu davayı başarıya ulaştırır veya bu kafam gövdemden ayrılıncaya kadar mücadeleye devam edeceğim.”**²

Görülüyor. ki, her iki halde de siyasi tavır ve siyasi mesele tektir. Ancak, birinci halde; Allah'ın zafer nasip edinceye kadar İslâm davetini taşıma hususundaki samimiyeti açıkça ortaya koymak olmuştur. İkinci halde ise; yani İslâm'ın güçlenip, devletini kurmuş olduğu dönemde ise, başarıya ulaşıncaya kadar cihada devam etme hususundaki samimi tavrını ortaya koymuş oluyordu. Peygamber (ﷺ) Kureyş ile sulh yapma dönemine ulaştıktan sonra- ki, bununla büyük fetih imkanları doğmuştu, Mekke'nin fethi için hazırlıklara girmişti. Bu dönemde Arap kabilleri grup grup oymak oymak gelip İslâm'a giriyorlardı. İşte bu dönemde, Rasul'ün siyasi meselesi sadece İslâm'ı hakim kılma ve ilan etmekten ibaret kalmadı; başka dinlere mensup, birçok devletlere de İslâm'ı kabul ettirme tavrını ortaya koymaya başladı. Roma ve Fars devletlerine İslâm'ı hakim kılmak istiyordu. Bu dönemde Fetih Suresi iniyor ve bu surede Allahu Teâla şöyle diyordu:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ **“Rasulü'nü hidayet ve hak dini ile gönderen O'dur. O, onu, dinini bütün dinlere üstün kılmak için göndermiştir.”**³

Binaenaleyh, İslâm Devleti, İslâm'ın tatbikatını güzelce yapan şahsiyetli bir devlet olarak güçlenirse, o zaman; İslâm'ın siyasi meselesi, İslâm'ı bütün dinler üzerine galip getirmek, başka ideoloji ve dinlerin sahiplerini dağıtmak için hazırlıklara girişmekten ibaret kalacaktır.

İşte, ilgili madde buradan alınmıştır.

¹ Ahmed b. Hanbel, Müs. Kufiyyin, 18152

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Kufiyyin, 18152

³ Fetih: 28

MADDE - 186: “İslâm davetinin yüklenilmesi; dış siyasetin etrafında döndüğü ve İslâm Devleti’nin diğer devletlerle olan ilişkilerini üzerine oturttuğu bir esas ve mihverdir.”

Bu madde, Peygamber (ﷺ)'in devlet reislerine gönderdiği mektuplardan, Filistin’de Romalılarla savaşmak için Balka ve Darum sınırlarına gönderilmek üzeri Üsame ordusunu savaşa hazırlanmasından ve son ölüm hastalığında bile ordunun savaşa gitmesi için gösterdiği ısrardan alınmıştır. Bu, İslâm Devletiyle diğer devletler arasındaki ilişkilerin esasının; İslâm davetini taşımak olduğuna delalet eder. Bu ilişki; orduyu donatmak ve savaş için, hazırlıklı olmayı gerektirir. Ta ki, açık bir şekilde, kendilerine İslâm tebliğ edildiği halde, onu kabul etmeyen ve karşı çıkan kimselerle fırsat düşünce savaşabilsin ve cihada hazırlıklı bulunsun. Herhangi bir devletle olan ilişkinin esası; İslâm'a davettir, bu; aynı zamanda, İslâm Devleti’nin dış siyasetinin esasını teşkil eder.

MADDE - 187: “İslâm Devleti’nin yeryüzündeki diğer devletlerle ilişkileri, şu değerlendirmelere göre, olur:

1.) İslâm dünyası içerisinde bulunan devletler, tekbir ülke gibi değerlendirilir. Bundan dolayı harici ilişkiler statüsüne girmezler. Bu devletlere dış siyasetle ilgili ilişkiler uygulanmaya konmaz. İslâm Devleti; bu devletlerin hepsini birleştirerek, tekbir devlet haline gelmeleri için çalışır. Bu devletlerde yaşayan insanlar, yabancı tebaa olarak kabul edilmez, bulunduğu ülkeler, İslâm ülkesi olduğu için İslâm Devleti’nin herhangi bir ferdi gibi muamele görürler. Eğer ülkeleri dâr-ül küfür ise orada yaşayanlar yabancı olarak telakki edilirler.

2.) Bizimle ticari veya iyi komşuluk yahut kültür anlaşmaları olan diğer devletler, anlaşmaların taşıdığı ilklere göre muameleye tabi olurlar. Anlaşma metninde belirtilmişse, anlaşmayı yapan devletlerin tebaası, herhangi bir pasaport ve vizeye ihtiyaç duymadan kolayca istediği ülkede seyahat yapma hakkına sahiptir. İslâm Devleti’nin diğer devletlerle olan iktisadi ve ticari ilişkileri; karşı devletleri, kendi aleyhine güçlendirmeyecek şekilde muayyen hususlar ve zaruri şeylerle sınırlıdır.

3.) İslâm Devletiyle, aralarında herhangi bir anlaşmanın bulunmadığı İngiltere, Amerika, Fransa ve ülkelerimizi hakimiyeti altına almak isteyen Rusya gibi devletler; hükmen dâr-ül harb olarak değerlendirilirler. Buna göre, gerekli ihtiyati bütün tedbirler alınır. Bu devletlerle diplomatik ilişkilere girilmesi doğru olmaz. Bu devletlerin vatandaşları, ülkemize ancak; her fert için hazırlanmış pasaport ve vizelerle girebilme hakkına sahiptir.

4.) İsrail gibi bilfiil harbi durumda olan devletlerle, bütün işlem ve tasarruflarda, harb durumu esas alınarak hareket etmemiz vacib olur. Aramızda bir yumuşama bulunsun veya bulunmasın, her an savaştaymış gibi onlarla muamele yapmamız icab eder. Bu durumdaki devletlerin vatandaşları ülkemize giremezler. Bu devletlerin gayrimüslim vatandaşlarının kan ve malların mübahtır.”

Bu madde; **Dâr-ül İslâm** ve **Dâr-ül küfr** ile ilgili hükümlerden ve müahid/anlaşmalı ve müstemin/eman dileyen ile ilgi hükümlerden alınmıştır.

Maddenin birinci bendi; zamanında İslâm ile hükmedilmiş bulunan Hindistan ile, halkının çoğu Müslüman olan Lübnan gibi ülkelerle ilgilidir. Bugün, (Hicri 1382 yılının sonlarında) yeryüzünde dâr-ül İslâm diye bir yer yoktur. Bütün yerler ve ülkeler dâr-ül küfür'dür. Bunlardan bir kısmı, İslâm'dan başka şeylerle hükmediyorlar. Böyle olan yerlerin emanı; Ürdün gibi, İslâm'dan başka bir eman iledir. Emanı, Müslüman emanı ile olan fakat; İslâm'da başka şeylerle hükmedilen Afganistan gibi yerler vardır. Ancak bunların hepsi dâr-ül küfür'dür. Bunlar, daha önce, birer İslâm yurdu olmalarından dolayı, buraların tekrar dâr-ül İslâm haline getirilmeleri için çalışmak lazımdır. Fakat, buralar; İslâm'dan başka şeylerle hükmettikleri için, yahut, bunların emanı, İslâm emanından başka olduğu için, buralar dâr-ül küfürdür. Böyle yerlere dâr-ül küfür ahkamı tatbik edilir.

Bilindiği gibi; her bakımdan, dâr-ül İslâm'ın ahkamından büsbütün farklı dâr-ül küfür hükümleri vardır. Dâr-ül küfüre ait hükümler, dâr-ül İslâm'ın hükümlerinden büsbütün farklıdır. Dâr-ül harb veya dâr-ül küfrü vatan edinip, oraya yerleşmek, şer'an yasaklanmıştır. Bu hususu yasaklayan Kitap ve Sünnet'de birçok

deliler mevcuttur. Kitab'taki delilerden olmak üzere Allahu Teâla'nın şu sözüdür:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا **“Nefislerine zulmedenlerin canlarını almaya gelen melekler, onları; siz nerede idiniz, nerede yaşadınız? diyecekler. Onlar; biz yeryüzünde ezilmiş mustazaflar idik, derler. Gelen melekler onlara; hicret edip göçmeniz için Allah'ın arzı geniş değil miydi, diyecekler. İşte, bunların varacağı yer cennemdir. O, ne kötü bir yerdir.”**¹

Sünnet'teki delile gelince: Ebu Davud'un Peygamberden (ﷺ) rivayet ettiği bir hadise göre, Rasul (ﷺ) şöyle demiştir:

“Ateş ve bacaları birbiri gören iki müşrikin arasındaki Müslüman, benden uzaktır.”

2

Yani; Müslümanın müşrikin bacasından çıkan dumanı görebildiği müşrikin de Müslümanın bacasından çıkan dumanı görebildiği bir yerde, Müslümanın yerleşmesi, orayı vatan edinmesi doğru değildir. Bu hususta hastalıktan dolayı hicret edemeyen kimselerle, ikamete mecbur edilmiş kadın ve çocuk kimselerden başka, hiçbir istisna yapılmamıştır. Bu istisnalar ise şu ayeti kerimede belirtilmiştir:

“Ancak; erkek, kadın ve çocuklardan, hiçbir çareye güç yetiremeyen ve kaçmak için, bir yol bulamayan mustazaflar müstesnadır.”³

Fakat dinini izhar edebilecek güce sahip olan ve mustazaf olmayan kimseler hariçtir. Amr b. Vehb müşriklerin yönetimi altında bulunan Mekke'ye yerleşmek için, Peygamber (ﷺ)'den izin istemişti. Peygamber ona, bu izni vermişti. Yine, Nuaym En Nuham Mekke'den Medine'ye hicret etmek istemişti. Fakat kavmi ona, *“Dininde ve inancında kalarak yanımızda kal”* dedi. Nuaym Medine'ye hicret edince Peygamber (ﷺ), ona, şöyle demiştir:

“Senin kavminin sana karşı davranışı, benim kavmimin bana karşı davranışından daha hayırlıdır. Benim kavmim, beni

¹ Nisa: 97

² Nesei, K. Kasameh, 4698

³ Nisa: 98

yurdundan çıkardı ve beni öldürmek istediği halde, senin kavmin, seni korudu ve yabancıların zulmünden seni muhafaza etti.”

Bu hadis, Peygamber (ﷺ)'in Nuaym'ın hareketini tasvip ettiğine delalet ediyor. Binaenaleyh yukarıda zikredilen iki sınıfın dışında dâr-ül küfür'de ikamet edip, orayı vatan edinme kesinlikle haramdır. Bundan başka, dâr-ül küfürde yerleşip oturmak Müslümanları, dâr-ül küfrün halkından yapar; o, da onlardan olur. İslâm Devletiyle olan ilişkilerde ona dâr-ül küfrün hükümleri uygulanır. Fertlerle vaki ilişkilerinde, had tatbik edilmediği gibi; zekatta alınmaz. Dâr-ül İslâm'da yaşayan bir kimseye de mirasçı olmaz. Dâr-ül küfür'de yaşayan kimseye, dâr-ül İslâm'da verilmesi vacib olan nafaka vacib olmaz. Çünkü; dâr-ül küfür'de yaşayanlara şer'î hükümler tatbik edilmez; Müslümanlara olan haklar ve görevler, onlara tatbik edilmeyeceği gibi, onlara ait olan birtakım hak ve görevler Müslümanlara tatbik edilmez. Bununla ilgili delil şudur: Müslümanlar, dâr-ül küfürde yaşayanlardan iki şey isterler.

- 1.) İslâm'ı kabul etmelerini.
- 2.) İslâm otoritesinin altına girmelerini.

Nitekim Süleyman b. Büreyde'nin babasından rivayet ettiği hadiste şöyle geçmektedir: “Peygamber (ﷺ), orduya veya bir seriyeye bir emir tayin ettiği zaman, özellikle, ona, Allah'tan korkmasını ve beraberinde bulunan Müslümanlarla iyi ilişkiler içerisinde bulunmasını tavsiye ettikten sonra şöyle buyururdu:

اغزُوا بِاسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ اغزُوا وَلَا تَغْلُوا وَلَا تَغْدُرُوا وَلَا تَمَثَّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ أَوْ خِلَالٍ فَأَيُّهُنَّ مَا أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى التَّحَوُّلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَلَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ فَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا مِنْهَا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يَجْرِي عَلَيْهِمْ حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يَجَاهِدُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ

Allah yolunda, Allah'ın adıyla savaş et; Allah'a iman etmeyip ona karşı gelenlerle savaş. Savaş yapılırken taşkınlık edip ahdinizi bozmayın, çocukları öldürmeyin, onların yaptıkları taşkınlıklara misilleme yapmayın. Müşriklerden bir düşmanla karşılaştığın zaman onu, üç haslete davet et. Hangisini kabul ederse, onun icabetini, kabul et ve ona bir zararın gelmesine mani ol. Davet edeceğin üç hasletten biri; onların İslâm'a davet etmendir. Eğer bu yapılan müspet cevap verirlerse bu cevabı kabul et, ayrıca onlara gelecek zarara engel ol.

Daha sonra, yurtlarını bırakıp Müslümanların hicret ettikleri yurda gitmelerini söyle ve böyle yaparlarsa Müslümanların sahip oldukları hak ve görevlerden istifade edeceklerini haber ver, böyle yapmak istemezlerse; Müslümanlarla birlikte savaş meydanlarında cihad etmeleri halleri hariç, ganimet ve diğer menfaatlardan mahrum bırakılacaklarını bildir” buyurmuştur.”¹

İşte, bu hadis; bize ait olan hak ve görevlerden yararlanabilmek ve şer’î hükümlerin şumulüne girebilmek için, onları kendi yurtlarını bırakıp Müslümanların bulunduğu yere, hicret etmelerinin gerekli olduğuna delildir. Bunun mefhumu muhalifi; şayet böyle hareket etmezlerse, muhacirlere ait hak ve görevlerden nasipleri yoktur, demektir. Zira; cezanın meydan gelmesi; şartın meydana gelmesine bağlıdır. Şart olmayınca; ceza da olmaz. Yurtlarını bırakıp muhacirlerin yurdu olan İslâm yurduna gitmezlerse, o takdirde; dâr-ül İslâm’da yaşayan Müslümanların sahip oldukları haklardan mahrum olurlar. Sonra Peygamber (ﷺ)’in; **“Onlar Müslüman bedeviler gibi olurlar. Onlara tatbik edilen şeyler, bunlara da uygulanır”²** hadisinden de yerlerini terk edip İslâm ülkesine gitmeyen Müslümanların öldürülmeyeceklerini; ganimet olarak mallarının alınmayacağını, ifade ediyor.

Bu husus ahkamla ilgili değildir. Zira; yukarıda geçen şartın hükümlerine ait mevzu apaçıktır. Ayrıca; aynı hadiste Rasul (ﷺ) mal meselesine işaret ederek şöyle dedi:

“Onlar için ne ganimet ne de feylerden hiçbir nasipleri olmayacaktır.”³

Onların ülkelerini bırakıp İslâm diyarına gitmemesini ganimet ve feyler ile ilgili hakların düşmesine sebep kabul edilmiştir. Ganimet ve feylere diğer mallar da kıyaslanır. Yani; onların mal ile ilgili hakları düşmüş olur. Böylece Müslümanlara ait hak ve vazifeler, onlar için söz konusu edilmemiş bulunuyor. Bu da; böylelerine, yerlerini bırakıp hicret yurduna gitmedikleri için, İslâm’ın mali hükümlerinin tatbik edilmeyeceğini ifade eder. Bu; aynı zamanda, her ne kadar, bütün İslâmi hükümler tatbik edilmiyorsa da, özellikle mali hukuku te’kid eder niteliktedir. Zira, Allah Rasulü (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

¹ Müslim, K. Cihad ve’s Seyr, 3261

² Müslim, K. Cihad ve’s Seyr, 3261

³ Müslim, K. Cihad ve’s Seyr, 3261

“Eğer, kendilerine teklif edilenleri yaparlarsa, muhacirlere ait olan hak ve vazifeler; onlar için de varid olur.”¹

Sonra muhacirlerin barındığı ve yerleştiği yer, dâr-ül İslâm’dır; ondan başka yerler dâr-ül harb, yani; dâr-ül küfür’dür. Bunun için Peygamber (ﷺ) dâr-ül muhacirinden başka, her yeri dâr-ül harb kabul ederek, oralara karşı savaş açmıştır. Bu hususu; Enes'ten rivayet edilen hadisi şerif te’yid eder. Enes dedi ki: “Peygamber (ﷺ) herhangi bir kavim ile savaşacağı zaman sabaha kadar bekler ve hemen savaş açmazdı; sabah olduğunda ezan sesi işitirse savaştan vazgeçerdi; ezan sesi işitmezse hücum ederdi.”

Yine, İsam el- Müzni'den rivayet edildiğine göre: (Peygamber (ﷺ)) *“Herhangi bir seriyeyi bir yere gönderirken, onlara şu tavsiyede bulunuyordu. Siz eğer bir mescit görür veya ezan sesi işiterseniz orada hiçbir kimseyi öldürmeyin.”²*

Bu iki hadis Peygamber (ﷺ), muhacirlerin yurdundan başka yerleri **dâr-ül harb** saydığını, yani orada oturanlar Müslüman olsalar bile orasının dâr-ül küfr saydığına delalet ederler. Bunun gibi yerlerde oturanların Müslüman veya gayrimüslim olmaları fark etmez. Ancak, dâr-ül küfürde ikamet eden Müslümanlarla savaşılmaz ve öldürülmezler ve malları ganimet olarak alınmaz. Fakat, orada ikamet eden gayrimüslimlerle savaşılır, öldürülür ve malları ganimet olarak alınır. Bunun dışında, her iki sınıf; hüküm tatbiki noktasında eşittirler.

Dâr-ül İslâm'dan başka yerler **dâr-ül harb** kabul edilir ve dâr-ül harb ahkamıyla amel olunur. İşte bunları hepsinde, hüküm; sadece yurda göredir. Müslümanların ikamet yerleri dâr-ül İslâm olduğu halde Müslim veya gayrimüslim kimse dâr-ül İslâm'da yaşamak isterse ona da dâr-ül İslâm ahkamı tatbik edilir. O halde, yurdun değişik olması, oraya ait hükmün; değişik olmasını doğurur. Süleyman b. Bürýede'nin rivayet ettiği hadisten hareket ederek Müslim veya gayrimüslim bir kimse dâr-ül küfrü kendisine vatan edinmek isterse ona İslâm ahkamı tatbik edilmez. Ancak Dâr-ül küfür'de ikamet eden Müslümana iki husus dışında küfür ahkamı

¹ Müslim, K. Cihad ve's Seyr, 3261

² Tirmizi, K. Seyr, 1469

tatbik edilir, bu iki husus; kanlarının ve mallarının korunmasıdır. Çünkü bu iki husus Peygamber (ﷺ)'in şu sözünden alınmaktadır:

“Ben insanlarla, Lailaheillallah Muhammedün Rasulullah diyesiye kadar savaşmakla emrolundum. Eğer bu iki kelimeyi söylerlerse şer’î hüküm çerçevesinde kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar.”

Bu iki hususun dışında, dâr-ül küfre ait bütün hükümler tatbik edilir. Yani İslâm ahkâmının hiçbirisi (can ve mal güvenliği hariç) tatbik edilmez.

Bir yerin **dâr-ül küfür** veya **dâr-ül İslâm** olması itibarı, aynı zamanda bir tabiyetinin/uyruğun tayinini de belirlemiş olur. Müslim veya zimmi herhangi bir kimse, **dâr-ül İslâm**'da ikamet etmek ve vatan edinmek isterse, bu kimse İslâm tabiyetini taşımış olur. Bundan dolayı İslâm Devleti tarafından İslâm hükümleri tatbik edilir. Yine müslim veya gayri müslim kimse **dâr-ül küfür** vatan edinmek isterse küfür tabiyetini taşımış olacağı için, devlet tarafından bu kimseye İslâmi hükümler tatbik edilmez. Bundan dolayı, itibar ve değer, geçici bir ikamete değil vatan edinmeyedir. Dâr-ül İslâm'ı vatan edinmiş bir Müslüman; ticaret, tedavi yahut ilim tahsili, yakınlarını ziyaret yahut seyahat ve benzeri bir gaye için dâr-ül küfre gidip orada birkaç ay veya sene kalsa fakat, bu müddet zarfında İslâm tabiyetini taşımaya devam ederse, dâr-ül İslâm halkından sayılır, isterse dâr-ül küfürde ikamet etsin. Yine dâr-ül küfürde ikamet eden ve orayı vatan edinmiş bir Müslüman; ticaret, tedavi, ilim tahsili, akrabasını ziyaret veya gezmek ve seyahat için dâr-ül İslâm'a gidip, orada bir gün veya bir ay yahut bir sene veya daha fazla bir zaman orada ikamet ederken dâr-ül küfür tabiyetini taşıyorsa, yani küfür yurdunu kendine vatan edinip oraya dönecekse, dâr-ül küfür ehlinden sayılır. Ona, eman dileyen kimseye tatbik edilen hükümler uygulanır. Dâr-ül küfür tabiyetini taşıyanlar, İslâm Devleti'nden verilecek bir izinle yani emanla ancak dâr-ül İslâm'a girebilir. Ne kadar uzun da olsa, geçici olarak yapılan bir ikamet, hiçbir zaman ölçü olmaz. Bu hususta ölçü; ikamet ettiği yeri vatan edinme, yani bulunduğu yerin devletinin tabiyetini taşımaktır.

Buna göre; İslâm Devleti kurulup Hilâfet var olduğunda, Müslümanların otoritesi ve İslâm emanı ile İslâm'ın hükümleriyle yönetilen yerler **dâr-ül İslâm** olmuş olur, bunun dışındaki ülkeler

bakılır; orası İslâm'la yönetilmiyorsa veya sahip olduğu eman küfrün verdiği bir emansa orası **dâr-ül küfürdür**. Yani **dâr-ül harptir**. Halkının çoğunluğu müslüman olsa da oraya dâr-ül harb hükümleri uygulanıyor. Fakat İslâm ile yönetiliyor veya emanı İslâm'ın verdiği eman olduğu halde Hilâfet'e katılmamış olsa da orası, dâr-ül İslâm olur ve ona İslâm hükümleri tatbik edilir. Burada yaşayanların durumu bâgilerin durumu gibidir, onların kadı ve vali nasbetmeleri sahih olur. Tayin ve nasbettikleri vali ve kadıların verdikleri hükümler doğrudur. Fakat bunların Müslüman olmalarına rağmen halifeye biat etmeleri için gerekirse kendilerine karşı savaş açılır. Zira bir hadisi şerifte, Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurmuştur:

“İki halife adayına biat yapılırsa, sonradan Hilâfet iddiasında bulunan ve kendisine biat edilmesini isteyen halife adayını öldürün.”

Binaenaleyh Irak, Türkiye ve Suriye gibi Müslümanların yaşadığı bölgelerden herhangi birinde İslâmi devlet kurulursa, o takdirde İngiltere, Amerika ve Rusya ve benzeri küfürle yönetilen devletlerde yaşayan ve oraları vatan edinmiş bulunan Müslümanlara uygulanacak hüküm; Müslüman ve gayri müslim farkı gözetmeden dâr-ül harbte bulunan kimselere tatbik edilen hükümleri uygulamak olur. Fakat Arnavutluk ve Gine gibi bir Müslüman ülkede yaşayan müslümanlar Hilâfet akdini yapmayarak İslâm'ı uygulamazlarsa, onların ülkeleri dâr-ül İslâm olur. İslâmı tatbikata koymalarsa yurtları dâr-ül küfür olur. İslâm'ı tatbik etmeyen ve emanı Müslümanların emanından başka olan bütün İslâm beldelerinin durumu böyledir. Bunlar dâr-ül küfür kabul edilip, bunlara dâr-ül harp hükümleri tatbik edilir, halkının hepsi Müslüman olsa da. Buralar, Müslümanların halifesinin hakim olduğu İslâm Devleti'ne komşu olsun veya olmasın böyledir. Yani dâr-ül küfür hükümleri uygulanır.

İslâm Devleti; İslâm ile yönetilen bütün beldeleri ya da çoğunluğunu Müslümanların teşkil ettiği beldelerin hepsini tek bir İslâm ülkesi olarak itibar eder. Bunların hepsinin İslâm bayrağının altında birleşmeleri lazımdır ve hepsinin halifeye biat etmesi gerekir. Hilâfet'e henüz katılmamış yörelerin yönetim, İslâm hükümleriyle oluyor ve emanı da Müslümanların emanı ise -ki böyle bir yer şimdi mevcut değildir- işte böylesi yerlerin Hilâfet'e katılmaları ve oralara İslâm ahkâmının tatbikatı için çalışılır. Bu durumda oranın halkı, Müslüman olsun, zımmi olsun, İslâm Devleti'nin tebaası gibi muamele

görür. Fakat orası, İslâm ahkamıyla yönetilmiyorsa veya emanı Müslüman emanı değilse -ki bugün bütün İslâm ülkelerinde durum böyledir- bu yerlerin Hilâfet'e katılması için çalışılır. Bu yerlere dâr-ül küfür ahkamı tatbik edilir. Tebaası İslâm Devleti'nin tebaası gibi değildir. Durumları; herhangi kâfir devlette yaşayan kimselerin durumları gibidir.

İlgili maddede zikredilen husus, İslâm dünyasındaki mevcut devletlerin İslâm ahkâmını tatbik etmeleri ve o devletlerin dış emanın Müslümanların verdiği eman olması durumunda söz konusudur.

“İslâm emanı” kelimesinden murad; eman/ güvenliğin İslâm'ın otoritesi ile sağlanması demektir. “Küfür emanı” ise; güvenliğin küfrün otorite ve yetkisiyle sağlanması demektir. Kamus el-Muhit'te: “الأمن والأمن kelimesi صاحب kalıbından olmak üzere korkunun zıddı manasına gelir. فرح çekimi أمن gibidir.”

Ebu Davud'un Sa'ad'dan rivayetine göre: “Mekke fethedildiği zaman Peygamber (ﷺ) isimleri zikredilen dört erkek ve iki kadından başka herkese eman vermiştir.”

Ubeyd b. Ka'ab'dan rivayet edildiğine göre: “Mekke fethedildiği gün İslâm ordusu içerisinde tanınmayan bir kişi; Bugünden sonra Kureyş olmayacaktır, diye bağırıyordu. Bunun üzereni Rasul (ﷺ)'in sözcüsü, bir kaç kişi hariç beyaz-siyah herkese peygamberin eman verdiğini ilan etti.”

İşte bu olaylardan “eman” kelimesinin ifade ettiği mana, anlaşılmış bulunuyor. Bu kelimenin İslâm veya küfre izafe edilerek kullanılması ise; emanı veren otoriteye işaret etmek içindir. Bir devlette eman ancak o devletin otoritesi anlamına gelir. İslâm'ın emanı ise Müslümanların otoritesi ile elde edilen emandır. Küfrün emanı ise, kâfirlerin otoritesiyle var olan emandır.

Dahili eman; tebaadan herbir ferdin, otoritenin verdiği eman ile ırzdan, mal ve candan emin olmasıdır. Harici eman ise; devletin kendi otoritesiyle, bir başka devletin otoritesi olmadan, kendi sınırlarını saldırılardan korumasıdır. Bunun anlamı; kendisi başka bir devletin yardımı olmadan, büyük devletlerin saldırılarına karşı koyabilme gücüne sahip olması değildir. Meselâ; Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarından önce Fransa, devamlı olarak Almanya tarafından tehdit ediliyordu. Fransa, İngiltere ile bir anlaşma yaptı. Fakat bu anlaşma ile Fransa İngiltere'den herhangi bir eman elde etmiş değildir. Fransa'nın

sahip olduğu eman kendisinin sahip olduğu emandır. Rusya'nın karşısında duramayan İtalya NATO'ya girmiştir, fakat NATO'ya girişiyle NATO'dan eman almış demek değildir. Sahip olduğu eman kendisine ait olan emandır. İslâm beldelerinden herhangi bir belde - Ürdün gibi- kendi sınırlarını bizzat kendi gücüyle koruyamaz, sınırlarını ancak İngiltere'nin otoritesiyle koruyabiliyorsa, Ürdün'ün sahip olduğu eman ve otorite, İngiltere'nindir. Fakat kendi başına sınırlarını koruyabilecek güce sahip Suriye'nin İngiltere ile ittifakı ile Suriye'nin sahip olduğu eman, İngiltere'nin değil bizzat kendisinin sayılır. Yine kendi sınırlarını başkasının gücü olmadan kendi başına koruyacak güce sahip olan Türkiye'nin NATO'ya girişi ve Amerika'dan yardım görmesi, o devletin sınırlarını NATO ve Amerika koruyor anlamına gelmez. Onun NATO'ya girmesiyle, NATO'nun emaniyla sınırlarını koruyor anlamına gelmez. Buna göre herhangi bir devletin emanı, normal durumlardaki emanıdır.

Maddenin ikinci bendine gelince; devletlerle birtakım anlaşmaların yapılmasını İslâm caiz görmüştür. Nitekim Allahu Teâla şöyle demiştir:

“Ancak, sizinle onların arasında bir misakın bulunduğu kimseler müstesnadır”¹

“Şayet, sizler ile onlar arasında bir anlaşma varsa, o zaman ehline teslim edilmek üzere bir fidye veriniz”²

“Eğer onlar sizden dinde yardım isterlerse, aranızda misak bulunan topluma karşı savaşmamak üzere yardım etmeniz size gereklidir.”³

Bu ayetlerde geçen MİSAK kelimesi; muahade yani anlaşma manasınadır. Peygamber (ﷺ) Eyle sahibi Yuhanna b. Raube ile bir anlaşma yaptığı gibi, Beni Damure kabilesiyle de bir anlaşma yapmıştır.

Bu anlaşmalarla belirtilen şartlar aynen tatbik edilir. Özellikle Müslümanların bu şartlara bağlı kalmaları vaciptir. Zira Peygamber (ﷺ) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanlar şartlarının yanındadırlar.”¹

¹ Nisa: 90

² Nisa: 92

³ Enfal: 72

Yeter ki şartlar İslâm'a ters düşmesin. İslâm'a ters düşen şartlar olursa Peygamber (ﷺ)'in;

كُلُّ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ “*Allah’ın kitabında olmayan her şart batıldır*”² hadîsine dayanarak terk edilir. Müslümanlar İslâm'a muhalif olmayan ve anlaşmada belirtilmiş olan şartları yerine getirmek mecburiyetindedir.

Bu fıkranın delili; anlaşmanın yapılabileceği cevazını ifade eden ibaredir. Aynı zamanda anlaşmalarda belirtilen şartları yerine getirmeyi emreden delildir.

İktisadi ve ticari ilişkilerle alakalı bu fıkranın ikinci kısmı ise şu şekilde izah edilir:

İktisadi anlaşmaların zaman zaman İslâm ümmetine zararı dokunma ihtimalinden hareket ederek ticari ve iktisadi konularda, oldukça sınırlı davranılır. Ümmetin aleyhine olacak ham madde kaynaklarının dışarıya çıkarılması yahut ülke sanayi ve iş yerlerinin kapanmasına vesile olacak iktisadi ilişkilere müsaade edilmez. Dışarı ile yapılacak ticari ve iktisadi ilişkiler zararlı olmamak şartıyla müsaade görür. Bu husus da yine; **Aslında mübah olan şeyin fertlerinden bir ferdi herhangi bir zarara sebep oluyorsa, o şey mübah olarak bırakılır, zarara sebep olan fert yasaklanır** şer’î kaidesi esas alınır. Ticari anlaşmalarda da durum böyledir.

Maddenin üçüncü bendine gelince: Bununla ilgili delil; bizimle halkı arasında herhangi bir anlaşmanın mevcut bulunmadığı durumda dâr-ül harbe ait hükümlerin delilidir. İlgili maddede belirtildiği gibi, İslâm devletiyle herhangi bir diplomatik ilişkiler kurmamış ülkelere ait elçiliklerin İslâm yönetimindeki beldelerde bulundurulmasında bir çok zararlar meydana gelir. Böylesi devletlerin elçiliklerinin gayesi ve faaliyeti, bulundukları devletlerde, kendi hakimiyetlerini ve kültürlerini yaymalarından ibarettir. Bunun gibi elçilikler; yukarıdaki kaideye göre, faaliyetten men edilirler. Ancak böyle devletlerin tebaası olan fertler bir zarara sebep olmayacaklarsa İslâm ülkelerine girmelerine izin verilir. Geçici olarak gönderilen elçilerin gönderilişleri bir zarara götürmedikçe ülkeye girmeleri engellenmez.

¹ Buhari, K. İcarat

² İbni Mace, K. Ahkam, 2512

Dördüncü bende gelince: Bunun delili; kafirlerle savaşın, kâfirlerin kan ve canlarının savaş anında helâl olduğunu bildiren cihada ait delillerdir. Nitekim Cenabı Allahu Teâla şöyle buyurmuştur:

“**Size yakın olan kafirlerle savaşın**”¹

Peygamber (ﷺ) de şöyle buyurmaktadır:

“Ben, Lailahe illallah Muhammedun Rasulullah diyerek şahadet edinceye kadar insanlarla savaşmak üzere emrolundum. Eğer bunu söylerlerse, benden hem kanlarını hem de canlarını şer’î çerçevede korumuş olurlar.”

Yine bir hadiste Peygamber (ﷺ) şöyle buyurmuştur: **“Yedi büyük günahdan kaçının ... savaş günü savaştan kaçmak.”**

Bunun gibi savaş ve çatışma hükümleriyle beraber diğer dâr-ül harp ve çatışma ile ilgili deliller bu hususa delalet ederler.

İslâm nazarında bütün dünya; ya **dâr-ül İslâm** veya **dâr-ül harbtir**, bir üçüncüsü yoktur. Ancak aramızda anlaşmalar bulunan harbiler hükmen harbidirler. Yani bizimle harb halindedirler. Aramızda ne anlaşma ne de savaş olmayan kimse ve devletler de hükmen harbi sayılırlar. Anlaşmalı olduklarımız, kâfir oldukları ve İslâm otoritesine teslim olmadıkları için harbi kabul edilirler. Çünkü Peygamber (ﷺ)’in, **“Ben insanlarla savaşa emrolundum...”** hadisi geneldir.

Hükmen harbi sayılmasının sebebi aramızda anlaşmaların bulunmasındandır. Anlaşmalar olmayanların muharib sayılmalarının sebebi ise Peygamber (ﷺ)’in, **“İnsanlarla savaşmaya emrolundum...”** hadisindeki genelliktir. Zira onlar kafirdirler. Bunların fiilen değil de hükmen harbi sayılmalarına sebep ise, onlarla bizim aramızda fiilen savaş vukuu bulmuş olmadığındandır. Çünkü ne onlardan ne de bizim tarafımızdan fiili bir savaş ilan edilmemiş olmasıdır. Fakat bizimle aralarında fiili bir savaşın bulunduğu ve kendileriyle herhangi bir sulh yapmadığımız kimselerin, bütün hallerde, aynen bir çatışma hali içerisinde olduğumuz gibi orada bulunan Müslümanların dışındakilerin mal, kan ve canları helaldir.

¹ Tevbe: 123

MADDE - 188: “Askeri antlaşmalar ve bu neviden olan hususlar ve buna tabi siyasi antlaşmalar ile; askeri üs ve hava meydanlarının kiraya verilmesi kesinlikle yasaktır. İyi komşuluk antlaşmaları, iktisadi, ticari, mali, kültürel ve ateşkes gibi antlaşmalar ise caizdir.”

Antlaşmaların tarifi şudur: Devletlerin aralarında bir ilişkiyi düzenleyen ve bir gaye için yaptıkları ittifaklardır. Bu da, bu ilişkinin tabi olacağı bir takım şart ve kaidelerin belirlenmesiyle gerçekleşir. Bu anlaşmalara Müslüman fakihler “El-Müvadeat” adını verirler. Müslümanlarla kâfirler arasında antlaşmalar yapılabileceğinin cevazına ait deliller şunlardır:

“Eğer sizinle aralarında bir misak/anlaşma bulunan bir kavimden olursa.”¹

“Din hususunda sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında bir misakın bulunduğu kavim hariç onlara yardım size vazifedir.”²

Bu ayetlerde zikredilen MİSAK kelimesi anlaşma manasında kullanılmıştır. Nitekim Peygamber (ﷺ) kafirlerle birçok antlaşmalar yapmıştır. Bu arada belirtilmesi gereken bir hususa işaret edelim; anlaşmanın geçerli sayılabilmesi için birçok şartlar lazımdır:

Üzerinde anlaşmanın yapıldığı konu; şeriat tarafından cevaz verilmiş konu olmalıdır. Anlaşmalar siyasi ve gayri siyasi olarak kısımlara ayrılır. Siyasi olmayan anlaşmalar, iki devlet arasındaki ilişkilerin keyfiyetini belirleyen; mali, iktisadi, ticari, sanayi, kültürel ve bunlara benzer ilişkilerdir. Şer’î ölçülere göre bunların mevzularına bakılır ve mevzularıyla alakalı olan şer’î hükümler tatbik edilir, iktisadi anlaşmalar şeran caizdir. Çünkü bu anlaşmalara; ücretle çalışanın ahkamı tatbik edilebileceği gibi dış ticaretle ilgili hükümler de tatbik edilir. Ticari anlaşmalar caizdir, buna; alış-veriş ahkamı tatbik edilebileceği gibi dış ticaret ahkamı da tatbik edilir. Kültür anlaşmaları da caizdir. Çünkü buna ilimle ilgili maddelerde belirtildiği gibi eğitim ve eğitimle ilgili hükümler tatbik edilir.

Siyasi anlaşmalara gelince, bunlar kısımlara ayrılırlar:

¹ Nisa: 92

² Enfal: 72

Devletin varlığına tesir etmeyen anlaşmalar caizdir. Bu anlaşmalar devletin iç ve dış otoritesinden herhangi bir şey eksiltmemeli, kâfirlerin İslâm Devleti üzerine bir baskı ve otoritesine müdahaleye sebep olmamalıdır. Sulh ve ateşkes anlaşmaları bu nevidendir. Bilindiği gibi Peygamber (ﷺ) Hudeybiye sulhunda Kureyş ile hem ateşkes ve hem de sulh anlaşması yapmıştır. Ayrıca birbirlerine saldırmama anlaşması da yapmıştır. Peygamber (ﷺ) bu iki anlaşmayı Beni Damure ile Beni Mudleç kabileleri ile de yapmıştır.

İyi komşuluk anlaşmaları da caizdir. Çünkü Rasul (ﷺ) Yahudilerle bunun gibi bir anlaşma yapmıştır. Bu anlaşmalardan biri de bir devletin olağanüstü hal ve sıkıntı içerisinde bulunmasından dolayı yaptığı anlaşmalardır. Meselâ; bir devletin küfür nizamının devam etmesi kaydıyla İslâm Devleti'nin o devletten cizye almayı kabul etme anlaşması bu nevidendir. Bunun bir başka şekilde; sükut edip İslâm Devleti'ne karışmamak karşılığında İslâm Devleti'nin karşı devlete para vermeyi kabul etmesidir.

Diğer bir kısım anlaşma şekillerine gelince bunlar, himaye anlaşması ile daimi tarafsızlık anlaşması, daimi sınırlar belirleme anlaşması ve hava meydanlarını kiraya verme anlaşması ve askeri üs ve benzeri anlaşmalar caiz olmayan anlaşmalardır. Çünkü anlaşmaya konu olan şeyler caiz değildir. Zira koruma ve himaye meselesi kâfirlerin müslümanları üzerine bir otorite kurmalarına, müslümanları küfrün vereceği eman ile yaşamaya götürür. Ayrıca daimi olarak tarafsız kalma anlaşması da Müslümanların otoritelerine eksiklik getirebileceği için caiz değildir. Daimi ve süresiz olarak sınır tespit ve tahdidi de, cihad hükmünün, durdurulmasına neden olduğu ve İslâm davetin yüklenmeye ve tebliğ etmeyi hedef almadığı için caiz değildir. Hava meydanlarını kiraya vermek ise, yine kâfirlerin Müslümanlar üzerine otorite kurmalarına sebep olacağı için caiz değildir. Askeri üsler de böyledir. Özellikle askeri anlaşmalar haramdır. Çünkü bu konuda Peygamber (ﷺ) şöyle buyurmuştur:

“*Müşriklerin ateşiyle aydınlanmaya çalışmayın.*”¹

Yine başka bir hadiste şöyle buyurmaktadır:

“*Biz müşriklerden yardım istemeyiz.*”¹

¹ Nesei, K. Zinet, 5114

Bu gibi nasslar, bu maddenin delilleridir.

MADDE - 189: “Filen savaş halinde bulunmadığımız devletlerle yine bilfiil sömürgeci olmayan ve bizim ülkelerimiz üzerinde gözü bulunmayan devletlere, kültür ve siyasi zihniyetlerini yaymamak şartıyla elçilik kurmalarına müsamaha edilir.”

Bu hususa ait delil, Rafi'den rivayet edilen şu hadistir:

“Ben ahdime vefasızlık yapmayacağım gibi elçileri de hapsedmem.”

İbni Mesud'dan rivayet edildiğine göre: İbni Nevvahe ile İbni Esaal, Müseylime'nin elçileri olarak Peygamber (ﷺ)'e gelmişlerdi. Peygamber onlara; **“Benim Allah'ın Rasulü olduğuma şahadet eder misiniz?”** dedi. Onlar; **“Biz Müseylime'nin Allah'ın elçisi olduğuna şahadet ederiz”** dediler. Bunun üzerine Allah Rasulü şöyle dedi: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَوْ كُنْتُ قَاتِلًا رَسُولًا لَقَتَلْتُكُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ فَمَضَتِ السُّنَّةُ أَنَّ الرَّسُولَ لَا تُقْتَلُ **“Ben Allah'a ve Rasulü'ne iman etmiş bulunuyorum. Eğer ben elçi öldüren birisi olsaydım, her ikinizi de öldürürdüm. Zira elçilerin öldürülmeme adeti devam etmektedir.”**²

Başka bir rivayette ise şöyle demektedir:

“Vallahi eğer elçiler öldürülmüş olsaydı ben sizin boyunlarınızı vururdum.”³

Bu da bilfiil savaş halinde bulunmayan devletlerin İslâm Devleti'nde elçilikler yapabileceğine delildir. Ancak bu elçilikler, elçilere yapılan muameleler gibi muamele görürler. Kendi görevlerini ilgilendirmeyen işlerle meşgul olmaya müsaade edilmezler. Bunun için iki ülke arasındaki ilişkileri ilgilendirmeyen işlerle meşgul olmaya müsaade edilmezler. Meselâ; kültür, siyasi gibi işlerle mesul olmaları yasaktır. Bundan dolayı elçiliklerin yetkileri iki ülke arasındaki elçilik münasebetlerinin gerektirdiği kadar olabilir.

Bu elçilere yukarıda geçen iki hadisin delaletiyle diplomatik dokunulmazlık verilebilir. Hatta sefir/elçi bulunduğu İslâm

¹ Daremi, K. Seyr

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin, 3573

³ Ebu Davud, K. Cihad, 2380

Devleti'nde yerleşmek ve kalmak isterse, yahut bağlı bulunduğu devleti bırakıp İslâm Devleti'ne sığınmak ve orada ikamet etmek isterse, hatta Müslüman da olsa bile bu isteği kabul olunmaz. Çünkü bu, karşı devletin elçisi konusunda verilen ahdin yerine getirilmesine ters düşer. Peygamber (ﷺ)'in kölesi Ebu Rafi'den rivayet edildiğine göre, o şöyle diyor: “Kureyş, beni Peygambere göndermişti. Peygamber (ﷺ)'i görünce İslâm'ı kabul etmem kalbime düştü. Bunun üzerine; Ya Rasulullah ben artık Kureyş'e dönmeyeceğim dedim. Peygamber; لَا أَحْسِبُ بِالْعَهْدِ وَلَا أَحْسِبُ الْبِرَّ وَارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَإِنْ كَانَ فِي قَلْبِكَ الَّذِي فِيهِ الْآنَ فَارْجِعْ **Ben ahdimi yerine getirmemezlik etmeyeceğim gibi elçiyi de hapsedecek değilim. Fakat sen Kureyş'e geri dön. Eğer hali hazırda kalbindeki şey devam ederse bize dön, buyurdu.**”¹

Bu hadisten anlaşılıyor ki Peygamber (ﷺ) Ebu Rafi'den kendisini gönderen devlete geri dönmesini, döndükten sonra isterse oraya tekrar gelebileceğini istemiştir. Şevkani bu hadisi izah ederken şöyle diyor: “*Hadis Müslümanlara verilen sözün yerine getirilmesinin vacip olduğu gibi kâfirlere verilen sözün de yerine getirilmesinin vacip olduğuna delalet eder. Zira mektup elçinin eliyle bir cevap iktiza eder ki bu da verilen ahid akdinin yerine geçer.*”

MADDE - 190: “Devlet, davetin gerektirdiği maslahatı göz önünde bulundurarak, bilfiil savaş halinde olmayan devletler nezdinde elçilikler açabilir. Bu elçiliklerin görevi, davet yüklenmek ve İslâm'a çağrı yapmaktır.”

Bunun delili; Rasul (ﷺ)'in Abdullah b. Huzeyfe ile Kisra'ya, Dihyettül Kelbi vasıtasıyla Roma İmparatoru Herakliyus'a gönderdiği mektuplardır. İşte Peygamberin kâfirlere gönderdiği bu elçiler, İslâm Devleti'nin kâfir devletlerde elçilikler açabileceğinin caiz olduğuna delildir. Ancak Peygamberin Kisra ve Herakliyus'a gönderdiği elçilerin ellerinde mektuplar, İslâm davetini taşıyordu. Bu da İslâm Devleti'nin kâfir devletlerde açacağı sefaretlerin/elçiliklerin birinci gayesinin, İslâm'a davet olduğuna delildir.

¹ Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 22737

MADDE - 191: “İslâmi esaslara dayanmayan teşkilatlara veya İslâm ahkamından başka tatbik edilen hükümlere, İslâm Devleti'nin iştirak etmesi caiz değildir. Meselâ; Birleşmiş Milletler Teşkilatları, Devletlerarası Adalet Mahkemesi, Devletlerarası Para Fonu, yine Dünya Bankası ve bölge teşkilatları nevinde olan Arap Birliği ve Arap Dünyası Kalkındırma teşkilatları gibi yerlere İslâm Devleti'nin iştiraki caiz değildir.”

Devletlerarası teşkilatların dayandığı kanunları ve bölge teşkilatlarının dayandığı konuları İslâm şeriatı haram kılmıştır. Meselâ; Birleşmiş Milletler Teşkilatı, bir küfür nizamı olan kapitalizm nizamı esası üzerine kurulmuştur. Kaldı ki bu teşkilatlar, büyük devletlerin elinde bir oyuncak halindedir. Özellikle Amerika, küçük devletler üzerinde hakimiyetini kurmak ve devam ettirmek için bu teşkilatları kendi emrinde kullanıyor. Devletlerarası Adalet mahkemesi de küfür nizamıyla hükmettiği gibi Allah'ın indirdiğinden başka kanunlarla hükmetmektedir ki bunun küfür olduğunda şüphe yoktur. Devletlerarası Para Fonu'na gelince, bilindiği gibi bu teşkilatın çok ağır faiz nispetleriyle borç para verdiğidir. Haram olan bu parayı işletme esasına dayanmaktadır. Bu teşkilat yani Devletlerarası Para Fonu, bir devletin peşin olarak veya oraya yatırdığı para karşılığında istediği krediyi vermez, daha sonra muayyen bir faizle fazlasıyla olmak şartıyla muhtaç devletlere borç para ve kredi verir. Bu ise haram bir para ameliyesidir. Para alış-verişi ancak peşin olduğu zaman caiz olur. Eğer para alış-verişi veresiye olur ve bir fazlalık söz konusu edilirse bu alış-veriş haram olur. Dünya Bankası, herhangi bir banka gibi faizle iştigal etmektedir. Arap Camiası ve Teşkilatı da yine kapitalizm nizamının esasına dayanır. Bu teşkilatın maddelerinde yalnız Arap olan devletlerin bağımsızlıklarının korunacağı gibi İslâm ülkelerini parçalayan maddelere yer verilmiştir. Arap Geliştirme Teşkilatı ise, bu da parayı faizle borç verme esasına dayanır. Bu aynı zamanda Müslümanların ülkelerine sanayinin girmesine engel oluyor. İşte bu sebeplerden dolayı bu nevi teşkilatlara İslâm Devleti'nin ortak olması haramdır.

İşte bu; Anayasa'nın mukaddimesidir. Başka bir ifade ile, gerekçeleridir. Bu mukaddimede Anayasa'nın maddelerini

kapsayan hükümlerin delilleri izah edildi. Bu arada, izahı ve şerhi gerekli hususlar da şerh ve izah edildi. Bundan bu Anayasa'nın, bir İslâmi Anayasa olduğu da açıklanmış bulunuyor. Yani bu; Kitap ve Sünnet, Sahabe İcmaı ve Kıyas gibi şer'î delillerden çıkartılan şer'î hükümlerdir. Onun için, buradaki hükümlerle amel, Müslümanlar üzerine farzdır.

* * * *